

# Srečno in veselo Novo leto 1939!

želita vsem cenjenim naročnikom, inserentom, čitateljem  
in prijateljem „Slovenskega gospodarja“

uredništvo in uprava

## Iz raznih držav

Romunija dobila novega zunanjega ministra. Romunski zunanji minister Petrescu Comnen je odstopil 22. decembra in pride za poslanika v Vatikan. Za novega zunanjega ministra je imenovan bivši senator Gheorg Grafencu. Spremembo nove vodilne osebnosti pri vodstvu romunske zunanje politike toplo pozdravlja Nemčija.

Dogodki na Madžarskem v dnevih obiska italijanskega zunanjega ministra. O obisku italijanskega zunanjega ministra Ciana v Budimpešti je že svetovno časopisje dolgo pisalo in je naglašalo velik politični pomen ter važnost poseta. Visoki italijanski gost je dospel v madžarsko prestolico 19. decembra in je bil na kolodvoru sprejet z velikimi svečanostmi. Dopoldne omenjenega dne je grof Ciano položil venec pred spomenik v svetovni vojni padlih vojakov, nato je pa obiskal zunanjega ministra grofa Czakyja in predsednika vlade Imredyja. Opoldne je grof Ciano sprejel v avdienci regent, po avdienci sta pa regent Horthy in njegova gospa priredila grofu Cianu na čast kosilo. Že drugi dan obiska je bila podana uradna izjava, da Cianov obisk ni službenega značaja, ampak zasebnega in da ne bo za njegovega obiska nobenih političnih razgovorov. Dne 20. decembra ob osmih zjutraj je odpeljal regent Horthy Ciana na lov v Gödöllő. Lov so se udeležili razen Horthyja in Ciana ministrski predsednik Imredy, zunanji minister Czaky in nekateri drugi ministri. Po vrnitvi z lova je bila v Budimpešti na čast grofu Cianu slavnostna večerja, katero je priredil madžarski zunanji minister. Opoldne 20. decembra sta regent Horthy in grof Ciano odpotovala na lov na severno Madžarsko. V zvezi z naštetimi dogodki je dejstvo, da je bil italijanski minister skrajno ogorčen, ker so izzvali ob njegovem prihodu madžarske silne tolpe na slovaškem obmejnem ozemlju hude in krvave spopade s češkoslovaško vojsko. Madžari so hoteli z nemiri dokazati Cianu, ki je bil razsodnik na Dunaju med Slovaki in Madžari, da niso zadovoljni z njegovo razsodbo. Upravičeno je vzel italijanski gost najnovejše dogodke ob slovaško-madžarski meji kot osebno žalitev in je za svojega bivanja v Budimpešti po možnosti skrčil v znak protesta vsa politična pogajanja.

Obča pozornost na Slovaško. V zadnjih dneh je vzbujala občo pozornost avtonomna Slovaška, ki je izvolila svoj prvi narodni zbor. Pri volitvah v avtonomno poslansko zbornico je nastopila ena sama stranka, v katero so se združile vse bivše slovaške politične stranke razen komunistov in socialistov. Zaradi tega je bila postavljena ena sama kandidatna lista. To so volilci ali potrdili ali odklonili. Volilci so morali pri glasovanju odgovoriti na vprašanje: »Ali hočete sodelovati pri zidanju

nove svobodne in neodvisne Slovaške?« — z »da« ali z »ne«. Volitve so potekle po vsem Slovaškem v največjem redu in miru med silnim navdušenjem prebivalstva. Vlada je dobila od vsega števila glasov 97,5%. Novi slovaški narodni zbor bo šteje 63 poslancev, ki so po večini vsi člani Hlinkove slovaške ljudske stranke. Od narodnih manjšin sta izvoljena dva nemška poslanca. Z ukazom predsednika češko-slovaške republike je sklican novo izvoljeni slovaški avtonomni parlament k otvoritveni seji za 18. januar. Naloga te zbornice bo, da potrdi sedanjo slovaško vlado in od nje doslej izdane ukrepe ter da izdela novo avtonomno ustavo, po kateri bodo prihodnje leto spet volitve. — Slovaško ljudstvo je sprejelo z velikim veseljem vest, da bo predsednik republike obiskal Slovaško. Povsod se pripravljajo, da po-

glavarju države prirede sijajen sprejem ter mu na ta način izkažejo hvaležnost, spoštovanje in vdanost. — Radi drznih vpadov madžarskih nasilnih tolpe na slovaško ozemlje, ki so bili zavrženi od češkoslovaškega vojaštva, je slovaška vlada v znak protesta prekinila vsa pogajanja z Madžari in predvsem tudi pogajanja glede končnoveljavnih razmejitev. Trije državni tajniki Slovaške, ki so nastavljeni v skupnih ministrstvih v Pragi, so prevzeli 20. decembra dolžnost, in sicer Jožef Zvrškovec v zunanjem ministrstvu, Štefan Hasis v ministrstvu za narodno obrambo in Aleksander Brncija v finančnem ministrstvu. Ti trije tajniki bodo pod predsedništvom podpredsednika vlade Slovaka Karla Sidorja tvorili neke vrste slovaško vlado v Pragi. Dne 20. decembra so imeli prvo sejo.

Komunistom je odklenalo v novi Češko-Slovaški. Eno prvih hvalevrednih dejanj nove Češko-Slovaške je bil razpust komunistične stranke, ki je imela pod predsednikom dr. Benešem v Pragi za vso osrednjo Evropo svoje glavno agitacijsko in propagandno gnezdo. Razpust komunistične stranke je postal pravomočen 20. decembra. Ta dan je bilo razveljavljenih 25 mandatov komunističnih poslancev. V senatu je bilo razveljavljenih 13 komunističnih senatorskih mandatov. Komunistična stranka je prodala tiskarno, kjer je tiskala svoj strankarski list, znani delniški družbi Bata.

## Po krščanskem svelu

Papež začel 60. leto mašništva. Sv. oče papež Pij XI. je v torek, 20. decembra, stopil v 60. leto svojega mašniškega življenja. Rojen 31. maja 1857 je bil v mašnika posvečen 20. decembra 1879. Kljub svoji visoki starosti (star je 81 let 7 mesecev) z izredno svežostjo duha izvršuje mnogovrstne in težke posle svoje visoke službe, ki je naivšja na zemlji. Zadnji čas precej trpi na boleznih v nogah in na srčni astmi (naduhi). Včasih se napadi boleznih pojačajo, osobito če prevelik napor svetega očeta zmanjša telesno odpornost. Ko si nekoliko odpočije, pa si zopet opomore, da more spet posvetiti svoje moči delu, ki ga zelo ljubi. Nedavno je imel hud bolezenski napad, kmalu pa se je njegovo stanje zboljšalo, tako da je zdaj povsem zadovoljivo. Vtorek, 20. decembra, je sv. oče opravil v svoji zasebni kapelici daritev sv. maše ter tako začel 60. letnico svojega duhovništva. Naj bi ga Bog ohranil, da bi mogel čez leto dni praznovati biserni jubilej svojega mašništva!

Duhovniki kot mučeniki. Komunisti črtijo duhovnike z vso sovražnostjo ter jih preganjajo, mučijo in morijo, kjer le morejo. Ta prilika se jim poleg Rusije sedaj nudi v Španiji. Koliko duhovnikov in redovnikov so rdečkarji v Španiji pomorili, se do zdaj ne da povsem natanko določiti. Ugotavlja se to število zlasti potem, ko so rdečkarji s svojimi vojniki morali zapustiti kakšno špansko pokrajino. Že večkrat smo imeli priliko, da smo iz teh pokrajin poročali o žrtvah komunistične razdivjanosti. Danes dostavimo še nekaj primerov. Na otoku Minorci je bil umorjen mlad duhovnik Jean Huquet. Maševal je samo tri tedne, ker ga je tri tedne po njegovi novi sv. maši zadela smrt. Ko so rdeče vojaške

čete prišle v vas Ferrerías, kjer je mladi duhovnik bival, so mu strgali duhovniško obleko s telesa. Komendant mu je vzel križ, ga primaknil k njegovim ustom ter rekel: »Pljuni na svojega Boga, drugače te usmrtimo!« Mladi duhovnik pa dvigne svoje roke z vzklikom: »Živel Kristus Kralj!« Zadet od dveh krogel je padel mrtev na tla. Težka usoda je zadela škofa iz Almeije in Cadiksa. Komunisti so ju ujeli in kot nosilca premoga zaposlili na vojni ladji »Jaime I.«. Ko je ta ladja zaplula v morje, sta morala škofa v strojišču delati. Ko sta utrujena od težkega dela nekoliko legla na tla, da bi si odpočila, so prihiteli mornarji ter polili tla z vodo, da sta morala vstati. Čez nekaj dni so oba škofa z drugimi ujetniki povezali v veliko mrežo ter jih žive vrgli v morje. Kurata (duhovnega pastirja) v Torrijosu so slekli, ga ogrnili v rdeč plašč, mu pritiskali trnjevo krono na glavo, naložili križ na rame ter ga tirali po ulicah in cestah. Ko je obnemogel padel na tla, so ga udarjali s palicami ter ga pognali naprej. Tri dni je moral hoditi križev pot, dokler ni naposled krogla rdečega vojaka napravila konec njegovemu trpljenju. Kurata v Parrillasu, ki ni hotel pobegniti, so vrgli v ječo. Zahtevali so od njega: »Vrzi proč duhovniško obleko! Religije je sedaj konec!« Duhovnik mirno odgovori: »Religija ne bo nikdar umrla, cerkev bo iz teh težav in bojov vstala zmagovalna!« Za te besede so ga ustrelili. Njegova mati je pokazala isto junaštvo. Ko je bil sin v ječi, so rdečkarji materi prigovarjali, naj nanj vpliva, da odpade od duhovništva ter sprejme službo tajnika krajevnega komunističnega odbora. »Nikdar,« tako je odgovorila mati, »moj sin ne bo hotel zgubiti duše, da bi rešil svoje telo!« Kurata v Car-

rascaleji so ujeli z materjo vred. Ko so ga obsodili na smrt, je mati zanj prosila s solzami v očeh. Ko niso ničesar zalegle ne prošnje ne solze, je prosila, naj jo s sinom vred umorijo. To se je tudi zgodilo. Prav lepi prizori verske zvestobe in hrabrosti se poročajo tudi iz vrst laikov (svetnih ljudi). 12 letni deček je srečal na ulici mesta Barbastro tovorni avto, iz katerega so donele

cerkvene pesmi. Deček se postavi pred napolnjeni avto ter vpraša šoferja: »Koga voziš?« Šofer odgovori: »Kristjane, ki jih peljem v smrt.« Deček zahteva in prosi: »Vzemi s seboj tudi mene! Tudi jaz sem kristjan in hočem z drugimi umreti!« Šofer je dovolil, da je deček stopil na tovorni avto. Ko so se pripeljali na morišče, so ga z drugimi kristjani ustrelili.

## Novice

### Osebnosti

Škof izročil trboveljskemu g. župniku imenovanje za monsignora. Škof dr. Ivan Tomažič je izročil g. Gašperiču, župniku in duhovnemu svetniku v Trbovljah, iz Rima došlo imenovanje za monsignora in mu je k visokemu odlikovanju častital v prisrčnih besedah. Številnim častitkam se pridružuje »Slov. gospodar« z željo, da bi vneto delovni dušni pastir se še dolgo let čil in zdrav veselil papeževga odlikovanja!

Rečički gospod župnik imenovan za monsignora. Za monsignora je bil imenovan iz Rima g. Alfonz Požar, župnik na Rečici ob Savinji in upravitelj gornjegrajske dekanije. K imenovanju naše častitke!

### Nesreče

V zadnjem trenutku rešena strašne smrti V Legnu v župniji Ribnica na Pohorju živi pri svojem zetu Alojzu Kotniku 74 letna tašča Marija Sušec. S prižgano petrolejko se je podala na podstrešje po živila. Na podstrešju je starki spodrsnilo in je padla. Radi razbite svetilke se je na mah vnela na dilih nakopičena slama. Ogenj je uničil 15.000 din vredno hišo. Gospodar Kotnik ji je v zadnjem trenutku priskočil na pomoč in rešil taščo strašne smrti.

Dve nesreči. 54 letna delavka Marija Kolarič iz Sv. Kungote na Dravskem polju je spodrsnila na oleđeni cesti in si je pri padcu zlomila levo nogo. — V Spuhlji pod

Ptujem je padel 48 letni dninar Ivan Čeh z lestve in si je zlomil levo nogo. Imenovana ponesrečenca sta se zatekla v ptujsko bolnišnico.

Otrok podlegel opeklinam. Dušanček Vanušek, dveletni sinček šoferja v Celju, se je polil s kropom po vsem telesu. Otroka so koj prenesli v bolnišnico, kjer je podlegel prehudim opeklinam po večdnevem trpljenju.

Šestletna deklica prepeljana v brezupnem stanju v bolnišnico. V Globokem pri Brežicah se je opekla po vsem životu šestletna Zefka Verbič, hčerka vdovele najemnice, ki je pustila otroka samega doma, ker je morala po opravkih v Brežice. Najbrž je deklica odprla vratca zakurjenega železnega štedilnika. Pri tem je padla žerjavica na obleko in jo vžgala. Ko je prišel starejši brat domov, je našel sestrico goło in hudo opečeno po vsem telesu. Grozno trpečo Zefko so prepeljali v brezupnem stanju v brežiško bolnišnico.

Plini od premoga so ga zadušili. Ferdinand Knez, samski uslužbenec gostilničarske pivovarne v Laškem, je zanesel v svojo sobico žerjavico, na katero je nametal premoga, da bi se ogrel, in je legel spat. Kneza so našli drugo jutro zadušenega od strupenih plinov, katere je širil tleči premog in niso mogli nikamor iz zaprte sobe.

Vlak razbil poštni nabiralni avto. Na železniškem prelazu za tobačno tovarno v Ljubljani se je zgodila 20. decembra krog

### PRAZNIK SV. TREH KRALJEV —

#### PRAZNIK ZA KATOLISKI TISK!

»Vzajemnost«, glasilo slovenske duhovščine, je prinesla pretekli mesec navodila za praznik katoliškega tiska, to je za praznik sv. Treh Kraljev. Ta dan naj vsa Slovenija napravi temeljite načrte, kako s korenino vred izrjavati vse, kar je pri nas protikatoliškega in protislovenskega! Poročajte nam, kako ste pri vas ta praznik obhajali in kakšne uspehe svojega dela za katoliški tisk ste dosegli.

pol osmih zvečer huda nesreča. Brzovlak iz Trsta je na omenjenem prelazu treščil z vso silo v poštni nabiralni avto. Avtomobil je strahoviti sunek pogнал v loku osmeretrov daleč v stranski jarek in nasip, kjer je razbit obležal s kolesi navzgor. Zaradi silnega sunka se je razbila vsa karoserija. Vrata kabine so se odprla in šofer in njegov spremljevalec sta zletela iz avtomobila ter obležala kraj njega negibna drug poleg drugega, oba z obrazom na zemljo. Na mesto nesreče poklicani reševalci so odpeljali v bolnišnico šoferja Andreja Majerja, očeta dveh otrok, in 40 letnega poštnega zvančnika Rudolfa Batis, ki je oženjen. Batis je kmalu po prevozu umrl radi prebite lobanje in hudih notranjih poškodb. Šofer Majer je hudo poškodovan po glavi in vsem telesu, vendar je bil po nesreči pri zavesti in je še celo govoril.

Junško dekle. V Škofjo Loko sta se pripeljala na koleslju gospod in gospa K. iz St. Vida nad Ljubljano. Ko sta se vračala, se je podal gospod v trafiko v kapu cinskem predmestju, gospa je pazila sama na vozu na konja. Konja sta se splašila mimo brzečega avtomobila in sta zdvijala. Voz se je kmalu toliko nagnil, da je padla gospa pod voz in sta jo vlekla zdvijana konja s seboj. K sreči se je ojunčila 18 letna Minka Ziherl, doma iz Litiče, da

Januš Golec:

## Sporazum

(Spomin ob 20 letnici Jugoslavije)

Obsotlska dolina je slavila prevrat pred 20 leti v največjem navdušenju. Hrvati na drugi strani Sotle so bili precej hladni. Bilo pa je tudi med Zagorci mnogo pravih rodoljubov, kateri so želeli med svojim narodom isto veselje pri ustvarjanju nove države, kakor so ga gledali na lastne oči na shodih ter taborih na štajerski strani. Za Jugoslavijo vneti možje so bili prepričani, da je treba Hrvatom pouka v vprašanju: Kaj je Jugoslavija in kaka naj bo? Kakor hitro bo znal vsak priprosti kmet, kake cilje hoče zasledovati ter doseči težko zaželjena nova država, se bo ogrel za njo ter jo ognjevitno vzljubil.

G. dr. Fran Jankovič

Mož, kateri se je veselil ob prevratu po spodnjih krajih zaupanja naroda na obeh straneh Sotle, je bil rajni g. dr. Fran Jankovič, zdravnik v Kozjem ter državni in deželni poslanec. Hrvati so prisegali nanj, ker je bil kot zdravnik tedensko oblegan od zagorskih bolnikov. Slovel je po govorniškem daru in so ga imenovali zaradi miloganjivega glasu Gregorčiča med našimi politiki.

Ljubega dr. Jankoviča so naprosili neka-

teri tako zvani velikaši od Sv. Katarine na Selah na hrvaški strani Sotle, naj bi raztolmačil na javnem shodu narodu, kaj je sporazum med Srbi, Hrvati in Slovenci za stvaritev skupne države in zakaj se ga naj tudi kmet oklene z dušo in telesom.

Dvojni g. poslanec je bil vesel povabila in je vzel s seboj še pisca teh spominov, ki bi naj izpopolnil z živo besedo, kar bi mogoče on sam v vlogi glavnega govornika nehote prezrl ali bi mu ušlo.

#### Otvoritev shoda

Na Hrvate je treba napraviti že ob prihodu mogočen vtis. Iz tega vzroka sva se tudi pripeljala na Sele k Sv. Katarini s par konji ter v kočiji. Zagorski »plac«, na katerem se je vršilo sončno nedeljo popoldne zborovanje pod milim nebom, je bil poln naroda. Prevladovali so moški v podrapanih avstrijskih uniformah, kar je bilo dokaz, da je navzoča pretežna večina bivših frontnih vojakov.

Sklicatelji zborovanja so naju prisrčno sprejeli ter pozdravili in hoteli, da bi naj nastopila kar sredi med ljudstvom, ki kopni po razlagi: Kaj hočemo in kam plovemo?

Poznal sem že tedaj prav dobro Zagorca, o katerem nikoli ne veš ob priliki javnega zborovanja, s kom bo potegnil in če ne bo dejansko s teboj obračunal.

Poslal sem konje ter kočijo nazaj preko Sotle. Vztrajal sem odločno na tem, da govoriva z balkona prvega nadstropja ravno kar dograjene nove hiše, odkoder je bil naj lepši razgled na vse strani in sva bila varna pred nepredvidenimi izmenadenji.

Zbor je otvoril s pozdravom na vse številne zbrane eden velikašev, kateremu je bilo res na tem, da bi padlo zrno besede na rodovitna tla. Predstavil je oba govornika in je glede moje malenkosti povedal, da sem sin Hrvata iz Ivaniča pri Deseniču ter vojni invalid.

Predstava je bila sprejeta mirno, brez sicer običajnega burnega nazdravljanja.

#### Obča rabuka

Priznati moram, da sva se pripravila z dr. Jankovičem za pouk Zagorcev o sporazumu vsak s skrbno spisanim ter natančno naučenim govorom.

G. doktor se je v dostojanstvu dvojne poslanske časti ter zdravniškega čudodelstva med Hrvati prvi prikazal na balkonu ter začel svoj pesniško sestavljeni govor o trobratskem sporazumu, kateri je že sklenjen od voditeljev ter še mora narodu preiti v kri in meso.

Ni pogнал med poslušalce pet dobro preudarjenih stavkov, že so priletele od vseh strani burne opazke;